

גבורת המלחמה

יום עיון בנושא גבורה ישראלית וחוסן לאומי בזמן מלחמה – מכון מאיר

1. מגילה י"ז, ב' ומהרש"א

ומה ראו לומר נאולה בשביעית אמר רבא מתוך שעתידין ליגאל בשביעית לפיכך קבעוה בשביעית והאמר מר בששית קולות בשביעית מלחמות במוצאי שביעית בן דוד בא ? מלחמה נמי אתחלתא דנאולה היא.

ומה ראו לומר נאולה בשביעית כו'. היינו גאולה מן הגלות.

2. אורות עמ' ט"ז; המלחמה ר'

כל העמים מתפתחים, ויוצאים אל הפועל על ידי תנועותיהם הטבעיות. המלחמות מעמיקות את הערך המיוחד של כל עם, עד שמתבלטת צורתו ויוצאת אל הפועל בהגמרה ככל פרטי עמקיה.

3. אורות עמ' י"ג; המלחמה א'

כשיש מלחמה גדולה בעולם מתעורר כח משיח. עת הזמיר הגיע, זמיר עריצים, הרשעים נכחדים מן העולם והעולם מתכסם, וקול התור נשמע בארצנו.

4. עין אי"ה ברכות ב', ט', של"ח

מהותה של כל אומה תגדר ע"פ דיעותיה וקניניה הרוחניים. ובאשר ברוב הדיעות הולכות ומשתנות, מתבררות ומשתלמות, עד שלובשות במשך הזמן צורה חדשה, ע"כ תחול בכל אומה זקנה וביטול כח, הפרדה וכליון. כי כאשר יאבדו סגולותיה הרוחניות, דיעותיה ומסורותיה, את ערכם לגמרי, כבר אין מעמד פנימי לאומה. וכשיתגבר עליה איזה כח מן החוץ לא תוכל לעמוד על נפשה, באשר חסר לה המעוז של החבה הפנימית לעמוד בצביונה.

5. שבת ס"ג, א'

משנה לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס ולא באלה ולא ברומח ואם יצא חייב הטאת רבי אליעזר אומר תכשיטין הן לו וחכמים אומרים אינן אלא לנגאי שנאמר וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה. תניא אמרו לו לרבי אליעזר וכי מאחר דתכשיטין הן לו מפני מה הן בטלין לימות המשיח אמר להן לפי שאינן צריכין שנאמר לא ישא גוי אל גוי חרב ... ואיכא דאמרי אמרו לו לרבי אליעזר וכי מאחר דתכשיטין הן לו מפני מה הן בטלין לימות המשיח אמר להן אף לימות המשיח אינן בטלין.

6. עין אי"ה שבת ב', ו', מ"ב-מ"ח

מב. לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת כו' ר"א אומר תכשיטין הן לו. הגבורה, כשהיא לעצמה היא תכשיט. עז החיים בכל אופן הוא טוב ונאה, והיא בטבעה מחוברת עם גבורת הנפש, שהיא באה דוקא עם טהרתה ויושרה. ע"כ הסימנים החיצוניים המראים על הגבורה, הנם ג"כ תכשיטין.

מג. וחכ"א, אינן אלא לנגאי, שנאמר וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה. אע"פ שעצם מדת הגבורה היא תפארת ותכשיט לאדם, אבל האופן אשר (נשמתשו) [נשתמשו] בו עד כה בני"א בגבורתם הוא מכושר הרבה. ובאשר כלי הזיין, שהשימוש בו ה' ברובו רק להרע, הוא מורה יותר על ההשחתה האנושית(ו)ת ממה שמורה על תפארת הגבורה הצפונה בקרבן, ע"כ אינם אלא לנגאי .

מד. תניא, אמרו לו לר"א, וכי מאחר דתכשיטין הן לו, מפני מה הן בטלים לימות המשיח. א"ל, מפני שאינן צריכין, שנאמר (ו)לא ישא גוי אל גוי חרב. הניגוד הנמצא בין גוי לגוי, כל זמן שהוא נצרך, הרי הוא מתיקוני העולם והוא משכלל את הדרו. וכיון שיש ניגוד, מוכרחת היא יראת המלחמה להמצא, וצריך חרב מוכנת בכף כדי להשוות את המשקל של הכח, כדי שלא תתפרץ מלחמה. וזאת היא הודה והזרה של החרב, שע"י כחה מתקיים צביון החיים המלא ניגודים, ומ"מ היא שומרת את השלום לפי הערך, ותעודתה היא באמת שלא תהי' לכלי שימוש כ"א לתכשיט, שכח הניגוד יהיה בכח, כדי לתמם את כל גוי ע"פ צביונו המיוחד, ומ"מ לא יצא אל הפועל לשפך דם. אמנם בימות המשיח, לעת אשר תתבשל האנושיות[ת לגמרי, אז יסור כח הניגוד משרשו, ושינוי הראוי להמצא בין העמים יעמד ע"פ מערכה משטרית, כאותה המערכה של האיברים הפרטיים של גוף שלם. ואז לא יהיה החרב נדרש כלל, כי אין כאן אפילו כח גנוז שיש לו אפשרות להתפרץ לכלל מלחמה, ולא יהי' נמצא כ"א שלום מוחלט, ורגשי ידידות וכבוד בין כל העמים, ותבטל גם מעלת התכשיט של הזיין, מפני שאינן צריכין. ...

מח. ואיכא דאמרי, א"ל לר"א, וכי מאחר דתכשיטין הן מפני מה הן בטלין לימות המשיח. א"ל, אף לימות המשיח אינם בטלין. היינו דשמואל, ופליגי דר"ח ב"א. מדרגות שונות אפשריות הן להגלות בעולם, ובכל אחת מהנה אפשר שתבא גאולת ישראל וימות המשיח יחלו. החרב, אפשר שתהי' משמשת לא רק בתור מגין ושומר את

השלום שלא יופר, כ"א עוד יהי' לה תפקיד לבער קוצים ולהכניע עריצים, ומ"מ כשתבא השעה שישראל יוכל לבא אל מנוחתו ונחלתו, תהיה יד ד' נטויה עליו. ואם גם בעתיד, אשר כנסת ישראל תשוב לגדולתה, עוד יוכל להיות שמ"מ כח הגבורה יהיה צריך לעשות את דרכו לפעמים גם בחרב נוקמת - א"כ יחשב בצדק הזיין לתכשיט ישראלי ג"כ, אע"פ שבעקרו איננו בא כ"א מפני ההכרח. ... אבל מבטלי החרב, בני ישראל, צריכים להיות בתחילה חגורי חרב, והוראת גבורתם צריכה לבא בתכונה של פועל ומעשה.

7. עולת רא"ה א', עמ' רל"ג

ההבדל שבין גדולה וגבורה יתואר ג"כ בכמות ואיכות. כשרואים התפשטות פעולה גדולה, הננו מכירים גדולה, וכשאנו מכירים פעולה בחוג שהוא איננו גדול בהתפשטותו, אבל יש בו הרבה ענינים, שצריך לפעול בכלם, להפך כחות רבים, זהו גבורה.

8. עולת רא"ה א', עמ' ע"ה

גבורה מיוחדת היא גבורתם של ישראל, גבורה המצטינת לא בכבושים שמכבשים את אחרים, מכניעים אותם או מאבדים אותם, אלא גבורה שבעקרה היא קשורה בכבוש שהאדם כובש את עצמו, גבורת הנשמה האלהית, הרוח האצילי של האדם, שמכבש את הגוף הבהמי ואת תאוותיו הגסות והסוערות, גבורת ארך אפים הטוב מגבור, ומושל ברוחו מלוכד עיר. זאת היא הגבורה האזורה לישראל, הנאותה ליסוד המוסר הטהור והרמת ערכו של האדם ביתרוננו מן הבהמה.

9. אורות עמ' כ"ד; ישראל ותחייתו ה'

הגבורה האלהית השרויה בעולם, שהדשה את העולם ומחדשתו בכל יום, היא היא שמפיה שמענו את התורה. מפי הגבורה שמענו "אנכי" ו"לא יהיה לך", וכל התורה כולה קבל משה מפי הגבורה. את הגוף אין אנחנו עוזבים, לא את הגוף הפרטי ולא את הגויה הלאומית, כי אם אנחנו מנצחים אותו. יודעים אנהנו, שהיצר הרע והיצר הטוב יצירה אחת היא מידי אל עולם, וכמו כן עולם הזה ועולם הבא, העולם החברתי, המשטרי והרוחני, התיאורי, המוסרי, האידיאלי והממשי, הכל הטיבה אחת היא והכל עולה במעלות הקדש ומשועבד לרצון גבוה, הכל הוא "אמרת ונעשה רצוני". גבורתנו עדינה היא, א"א שתהיה גבורת חרבן וכליון.